

Uppsiktsträff

Regionala utvecklingsnämnden

2023-05-23

Uppdrag om kostnadsreducerande åtgärder för att klara tilldelad budgetram

- RUNs skrivelse till regionfullmäktige om befarat underskott och åtgärder för RUN 2022
- Fullmäktiges uppdrag – regionplan 2023
- Kostnadsutveckling inom kollektivtrafiken
- Bolagsfrågor av större vikt

Regionala utvecklingsnämndens skrivelse till regionfullmäktige om befarat underskott och åtgärder 2022

Nämnden uppmärksammade i samband med delårsrapport per april att nämnden inte skulle klara budget 2022, och uppdrog till regionala utvecklingsdirektören att ta fram förslag till skrivelse med förslag till åtgärder samt konsekvenser. Nämnden skulle behandla förslag till skrivelse senast i samband med delårsrapport per augusti. Beslut om skrivelsen fattades den 27 september 2022, och överlämnades till regionfullmäktige. Regionfullmäktige behandlade skrivelsen vid sammanträdet i november 2022.

I skrivelsen redogjordes för

- Åtgärder som redan vidtagits vid skrivelsens upprättande
- Åtgärder som planeras
- Åtgärder efter 2022

Åtgärder som redan vidtagits vid skrivelsens upprättande (skrivelse 2022-09-27)

- Regionala utvecklingsnämnden har tillfrågat Regionfullmäktige om utökade budget med anledning av Norrtåg AB:s beslut om tilläggsbudget om 22,6 miljoner kronor. Regionfullmäktige avslag förslaget, vilket betyder att underskottet belastar regionala utvecklingsnämndens budgetram.
- Regionala utvecklingsnämnden har diskuterat frågan om nedläggning av Tvärbanetrafiken, vilket skulle innebära ett lägre behov av tilläggsbudget från Norrtåg. Ärendet gick dock ej vidare vid den tidpunkten i den politiska beslutsprocessen och det blev ingen påverkan på tilläggsbudgetens omfattning. (återkommer på senare bild)
- Länstrafiken AB har ombetts räkna på tre olika scenarios gällande höjda taxor inom busstrafiken och hur det skulle kunna slå i bolagets budget 2023. Resultatet av detta har redovisats och ligger till grund för det förslag till taxehöjning från och med 2023 som har gått upp till politisk hantering inom Region Västerbotten. Bolaget bedömer dock att effekten på budget 2023 uteblir eftersom intäktsökningen vägs upp av höjda trafikknaster. Ingen effekt förväntas på utfall 2022.
- Länstrafiken AB tillfrågas löpande om möjligheten att hitta besparingar i verksamheten, eftersom kostnaden för kollektivtrafik har ökat betydligt de senaste åren. Bolagets kostnads massa styrs till cirka 90 procent av upphandlade avtal. Bolaget vidhåller att organisationen i övrigt bromsar kostnaderna i möjligaste mån för att samtidigt kunna hantera sitt uppdrag.

Forts. Åtgärder som redan vidtagits vid skrivelsens upprättande (skrivelse 2022-09-27)

- Regionala utvecklingsnämnden har översiktligt genomlyst sin budget och kan konstatera att eventuella kostnadssänkningar inom regional utveckling ej går att genomföra utan att göra en förändring av det regionala utvecklingsuppdraget och de ansvarområden som regionala utvecklingsnämnden har. Undantaget från detta är lokalkostnader för regionala utvecklingsnämnden som kommer att reduceras 2023 med 4,1 miljoner kronor då regionala utvecklingsförvaltningens arbetsplatser i Umeå flyttar till Regionhuset. I övrigt handlar det om medel som redan är låsta i beslut som tagits under 2022. Ingen betydande effekt förväntas på utfall 2022.
- Administrativ översyn har gjorts inför 2022 med följd att överföring av personella resurser och medföljande budget för administrativa stödfunktioner redan har skett till andra förvaltningar alternativt minskats. En överföring av IT-budget till regionstyrelsens förvaltning har också skett tidigare år. Detta har väsentligt minskat nämndens möjligheter att sänka kostnaderna gällande personal och IT.

Åtgärder som planeras (skrivelse 2022-09-27)

- Statligt anslag för bortfall av biljettintäkter inom kollektivtrafiken kommer att ansökas om även för 2022, detta kommer att ske under hösten 2022. Besked om utfall av ansökan kommer förhoppningsvis innan årsskiftet och ett bifall skulle minska underskottet inom kollektivtrafikverksamheten under 2022.

Åtgärder efter 2022 (skrivelse 2022-09-27)

- Lokalkostnader för regionala utvecklingsnämnden kommer att reduceras med 4,1 miljoner kronor från och med 2023 då regionala utvecklingsförvaltningen flyttar till Regionhuset. Detta innebär en kostnadsreducering ur ett övergripande organisationsperspektiv.
- Förslag skulle kunna läggas om att ändra uppdrag/direktiv för kollektivtrafikbolagen, för att i större omfattning anpassa utbud till tillgängliga ekonomiska ramar. Detta skulle betyda ett lägre utbud av kollektivtrafik till medborgarna och en ambitionssänkning när det kommer till att ha ett sammankopplat län med och hållbara kommunikationer.
- Höjning av biljettaxan kommer sannolikt att ske från och med 2023-01-01, förutsatt regionfullmäktiges beslut om taxa.
- Frågan om Tvärbanetrafiken är åter under diskussion och beroende på utgången av den diskussionen skulle det kunna innebära en reducerad kostnad för Norrtåg

Fullmäktiges uppdrag – regionplan 2023

Kartlägga och optimera samverkans- och mötesstrukturer för att frigöra tid och eller minska bemanning

Kommentar: Arbete pågår inom regionala utvecklingsförvaltningen enligt den förvaltningsövergripande metodik för uppdraget som Utvecklingsstödet utformat.

Kartlägga tjänster, funktioner som kan optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas, alternativt pausas.

Kommentar: Uppdraget hanteras i särskild ordning, regionala utvecklingsnämnden har beslutat om uppdragsdirektiv samt utsett politisk styrgrupp med särskilt mandat. Rapportering lämnas fortlöpande vid regionala utvecklingsnämndens sammanträden. Rapporter överlämnas även till regionstyrelsens förvaltning (CLG), då regionstyrelsen har ett särskilt samordningsansvar.

- RUN 2023-01-11
- RUN 2023-02-16
- RUN 2023-04-06

RUN 2023-01-11

Beslut fattades om uppdragsdirektiv för genomförande av fullmäktigeuppdragen tilldelade regionala utvecklingsnämnden 2023. En politisk styrgrupp har utsetts, i form av regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott.

Beslut:

- Regionala utvecklingsnämnden ger regionala utvecklingsdirektören i uppdrag att genomföra regionfullmäktiges uppdrag att kartlägga och optimera samverkans och mötesstrukturer för att frigöra tid och eller minska bemanning samt att kartlägga tjänster, funktioner som kan optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas alternativt pausas.
- Regionala utvecklingsnämnden utser regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott som politisk styrgrupp. Inom ramen för uppdragen ska följande redovisas till regionala utvecklingsnämnden:
 - Kartläggning enligt vad regionfullmäktiges uppdrag i regionplan stipulerar
 - Beskrivning av konsekvenser förknippade med eventuella åtgärder för att optimera, effektivisera, ambitionsänka, pausa eller ta bort uppdrag Information om uppdragets fortskridande ska lämnas kontinuerligt vid samtliga av regionala utvecklingsnämndens sammanträden.
- Skriftlig återrapportering lämnas till regionala utvecklingsnämnden i samband med delårsrapport per april och delårsrapport per augusti. Slutrapport lämnas i samband med årsredovisning per december 2023. Uppdraget ska i övrigt genomföras enligt de direktiv som anges i denna tjänsteskrivelse. Ytterligare direktiv för uppdragets genomförande kan komma att utgå från regionala utvecklingsnämnden under genomförandetiden.

RUN 2023-02-16

Muntlig information lämnades till RUN om politiska styrgruppens instruktion till regionala utvecklingsdirektören:

Regionala utvecklingsnämnden arbetsutskott, tillika politisk styrgrupp för nämndens genomförande av fullmäktigeuppdragen, ger regionala utvecklingsdirektören instruktionen att kartläggning av tjänster inom regionala utvecklingsförvaltningen ska innefatta:

- Finansiering av tjänster: Projektfinansierade uppdrag och tjänster, basfinansierade uppdrag och tjänster, nationella uppdrag med särskild finansiering, uppdrag och tjänster som omfattas av särskilda avtal och överenskommelser etc.
- Konsekvenser förknippade med eventuella åtgärder för att optimera, effektivisera, ambitionssänka, pausa eller ta bort uppdrag Processen för planerade åtgärder godkänns enligt följande:
 - Information/dialog vid FSG 2023-02-14
 - Information/dialog vid RUN (regionala utvecklingsnämnden) 2023-02-16
 - Information/dialog, ev beslut om ytterligare instruktioner vid RUN AU (regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott) 2023-03-22
 - Information/dialog vid FSG 2023-03-28
 - Information/dialog vid personaldag RUF 2023-03-31
 - Information/dialog vid RUN (regionala utvecklingsnämnden) 2023-04-05
 - Information/dialog vid FSG 2023-04-25 Protokoll Sammanträdesdatum Regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott 2023-02-02 Utdragsbestyrkande
 - Information/dialog/förslag till beslut? vid RUN AU (regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott) 2023-05-10
 - Information/dialog/beslut vid RUN (regionala utvecklingsnämnden) 2023-05-23
 - Information/dialog/förslag till beslut vid (RUN AU) regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott 2023-06-07
 - Information/dialog/beslut vid RUN (regionala utvecklingsnämnden) 2023-06-22

Skriftlig information överlämnades även vid denna tidpunkt till RUN i form av RUN Aus hantering, tjänsteskrivelse om styrgruppens instruktion samt PM Nuläge och uppföljning, instruktion

RUN 2023-04-06

RUN behandlade ärendet om genomförande av fullmäktigeuppdragen tilldelade regionala utvecklingsnämnden 2023 (§ 86)

Beslut:

Regionala utvecklingsnämnden beslutar följande:

- att införa ett anställningsstopp gällande samtliga tjänstetrymmen av administrativ karaktär från och med den 27 april 2023 under förutsättning att erforderliga beslut fattas. Undantag kan utifrån kritisk verksamhetspåverkan hanteras och beslutas av regionala utvecklingsdirektören.
- att fastställa upprättad beskrivning av regional utveckling och utgångspunkter inför konsekvensanalys.
- att fastställa antalet bastjänster per verksamhet enligt följande:
 - - Verksamheter inom regionala utvecklingsförvaltningen Antalet bastjänster (heltider) Regional utvecklingsdirektör 1 Stab (inkl 0,2 kollektivtrafik) 5,8 Företags- och projektfinansiering (exkl tjänster som finansieras direkt via Kammarkollegiet) 1,25 Näringsliv och samhällsbyggnad (inkl 2,45 kollektivtrafik och tjänster som finansieras direkt via Kammarkollegiet) 11,45 Kultur 18,8 Externa relationer och strategisk platsutveckling 5,6 Turism 4 Totalt antal heltider 47,9
- att föreslå regionstyrelsen att en översyn av tjänstekategorier som faller inom administration genomförs.

Regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott föreslår regionala utvecklingsnämnden att ge regionala utvecklingsdirektören i uppdrag:

- att tydliggöra vilka tjänster som regionala utvecklingsnämnden har rådighet över inom regionala utvecklingsförvaltningens basverksamhet på 47,9 bastjänster.
- att se över vad Region Västerbotten som ägare har för möjligheter att effektivisera och samordna kollektivtrafiken.
- att lämna löpande information till regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott tillika styrgrupp för uppdraget.
- att initiera ett arbete för att reducera kostnader motsvarande cirka 8 miljoner kronor under förutsättning att erforderliga beslut fattas.

Bolagsfrågor av större karaktär

- Genom omfördelning har en dedikerad strategitjänst inrättats inom regionala utvecklingsförvaltningen med ansvar för ägarstyrning. En strategitjänst har även tidigare inrättats inom regionstyrelsens förvaltning, båda har nu startat sina nya uppdrag.
- Omstart/nystart för den regionövergripande beredningsgruppen för ägarstyrningsfrågor, efter att ha varit vilande under större delen av hösten 2022

AC-Net Externservice AB och AC-Net Internservice AB

Inriktningsbeslut för fortsatt beredning, **RUN § 94:**

1. En plan upprättas för att avveckla det privata ägandet, för att därefter fusionera bolagen
2. En process för att ta fram förslag till erforderliga beslutsunderlag inklusive tidsplan till följd av en sådan fusion inleds, samt
3. Förfrågan tillställs länets primärkommuner om önskemål om delägarskap, alternativt annan form av inflytande i AC-Nets verksamhet

Regionfullmäktige beslutade den 11 oktober 2022 godkänna fusion av AC-Net Externservice AB och AC-Net Internservice AB, förutsatt erforderliga beslut. Regionfullmäktige uppdrar till regionstyrelsen att vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra fusion, samt att genomföra nödvändiga följdbeslut med undantag för beslut av principiell karaktär. Regionfullmäktige uppdrar till regionala utvecklingsnämnden att föra dialog med länets primärkommuner om önskemål om delägarskap alternativt annan form av inflytande i AC-Nets verksamhet

Regionfullmäktige uppdrar till regionala utvecklingsnämnden att föra dialog med länets primärkommuner om önskemål om delägarskap alternativt annan form av inflytande i AC-Nets verksamhet. Samråd ska löpande ske mellan regionstyrelsens och regionala utvecklingsnämndens förvaltningar.

Forts. bolagsfrågor av större karaktär

- Framtida finansiering av Norrbottenbanan från och med 2024: Frågan lyftes vid uppsiktsträffen 2022, behovet kvarstår.
- Flertalet bolag lyfter behov av ökade anslag – kan komma att föranleda översyn av uppdrag från ägare i ägardirektiv
- Inom ramen för fullmäktigeuppdrag 2023, har uppdrag lämnats till förvaltningen att

Flera större processer väntar, bland annat:

- Slutförande översyn av styrande dokument Länstrafiken i Västerbotten AB: RUN AU har behandlat utkast.
- Översyn av styrande dokument Norrtåg AB: behov att adressera dels ändrat ägande, förändringar hos andra delägare, samt förändrade förutsättningar genom relation till operatör. Behov har uppmärksammats bland annat att se över beslut om taxa, både från lekmannarevisor samt från Region Västerbottens sida
- Tågstrategi 2040, fordonsstrategi och operatörsupphandling för Norrtåg AB – påverkan på kollektivtrafikbolagen
- Fortsatt medverkan med framtagen handlingsplan för regionövergripande utvecklingsarbete avseende Region Västerbottens ägarstyrning
- Bussgods i Norr – fortsatt dialog med Västernorrland om delägarskap

Kollektivtrafikens påverkan på Region Västerbottens ekonomi

Prognos per april 2023: - 51 miljoner kronor

- **Länstrafiken** prognosticerar för 2023 ett ökat behov av driftanslag med 12,6 Mkr jämfört med budget. Detta beror främst på ökade trafik kostnader men till viss del även minskade biljettintäkter.
- **Norrtåg** prognosticerar ett minskat behovet av driftanslag på 5,1 Mkr jämfört med budget. Ökade biljettintäkter och pausad trafik Lycksele förklarar ett bättre resultat trots i övrigt ökade kostnader. Resultatregleringen avseende år 2022 bidrar även med ett positivt utfall på 2,8 Mkr.
- **Region Västerbotten** har jämfört med budgeten i Länstrafiken och Norrtåg en underbudgetering på 47 Mkr för kollektivtrafiken 2023. Detta tillsammans med bolagens nya prognoser för 2023 ger en totalt prognosticerad budgetavvikelse för Region Västerbotten på - 51 Mkr.
- **Kostnadsutveckling kollektivtrafiken**
 - Kostnadsutvecklingen mellan 2021 och 2022 uppgick till 26,5 % och prognosticerad kostnadsutveckling mellan 2022 och 2023 uppgår till 14,6 %. Totalt en kostnadsökning mellan 2021 och 2023 på 45 %.

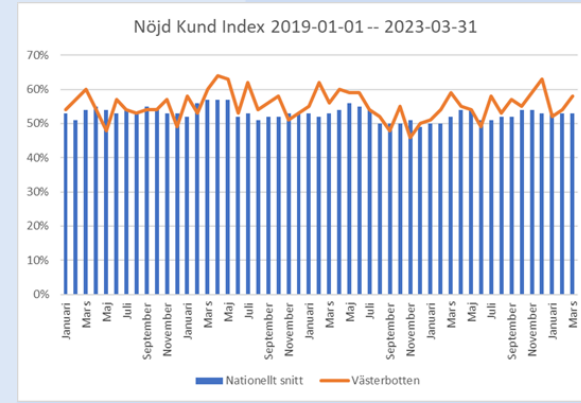
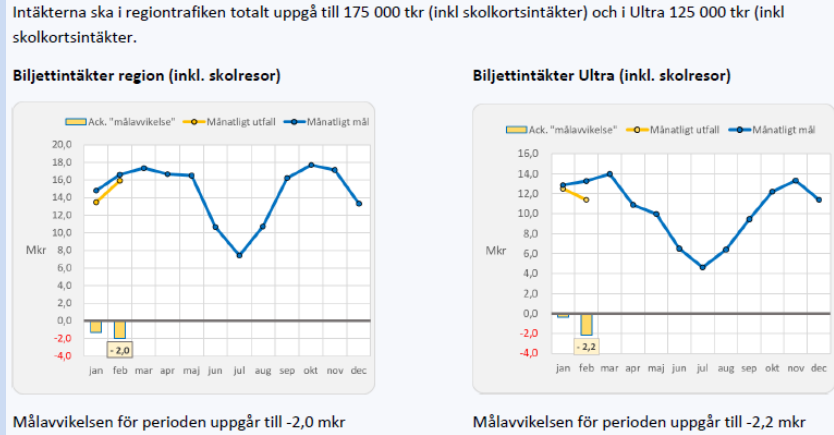
Kollektivtrafikens påverkan på Region Västerbottens ekonomi

- **Budget 2024, per 2304:**

- **Länstrafiken:** Behovet av driftbidrag från RV under 2024 är 216,6 Mkr. Detta är 7,5 Mkr högre än budget 2023 men 5,1 Mkr lägre än prognos 2023.
- **Norrtåg:** Behovet av driftsbidrag från RV under 2024 är 73,5 Mkr. Detta är 0,4 Mkr mindre än budget 2023 men 4,8 Mkr högre än prognos 2023.
- Totalt en ökad budgeterad kostnad för Region Västerbotten på 7 Mkr till 290 Mkr för kollektivtrafikbolagen 2024. Detta motsvarar en budgeterad kostnadsökning på 2,5%. **För Region Västerbotten krävs dock en ökning i budget på 54 Mkr eller 22,8% för att nå upp till samma nivå.**

Länstrafiken i Västerbotten AB

- Miljömålet om 68% förnybart drivmedel uppnås. För 2022 var det 87,3 %
- Målet om att NKI ska vara högre än nationella snittet uppnås
- Resandet återhämtar sig bra för Umeå tätortstrafik och är nu uppe på 96 % av 2019 pris nivå. Regiontrafiken är endast uppe på 87 % av 2019 års nivå. Ökat distansarbete och minskat tjänsteresande pga ökat antal digitala möten bedöms påverka resandet i regiontrafiken
- Andel resor som samordnas via beställningscentralen för serviceresor ska uppnå 39 %. För perioden fram till och med februari 2023 så uppnås 40,84 % samordningsgrad.

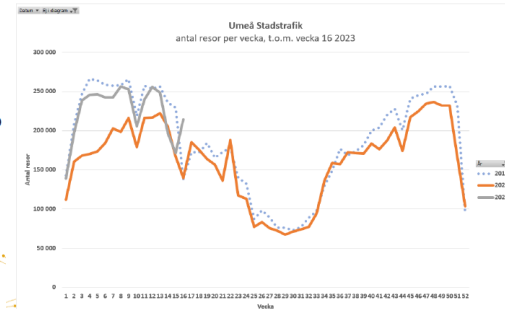

Resandet - regiontrafik

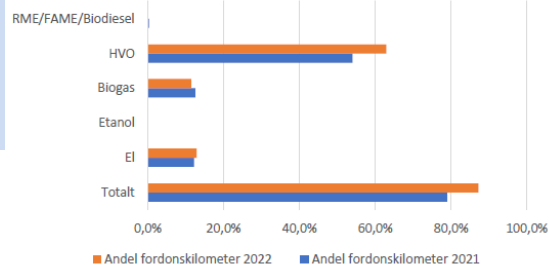
Totalt 87 % av 2019

Resandet - Ultra

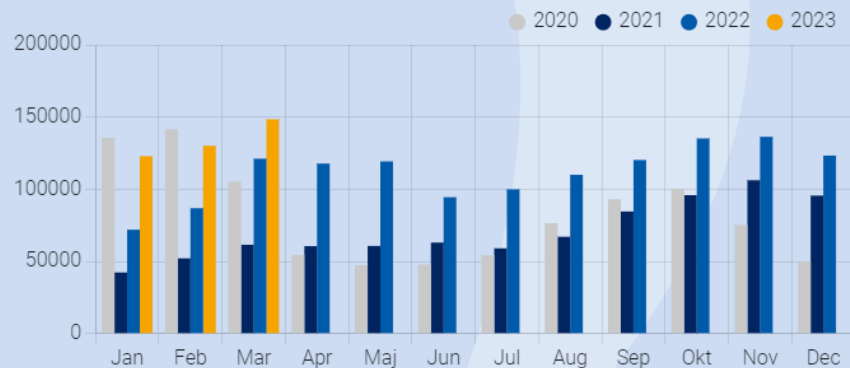
Totalt 96 % av 2019

Fordonskilometer med förnybart drivmedel

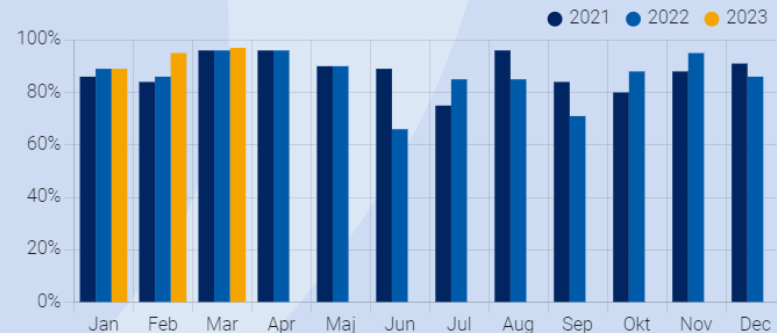
Norrtåg AB

Antal resande

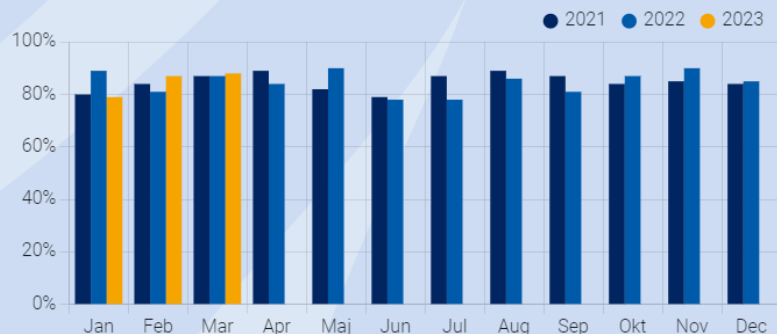

- Resandet 2022 har återhämtat sig bra och ligger sedan juni över resandet 2019
- 88 av 100 av Norrtågs tåg ankom i tid i mars 2023 (inom 5 minuter efter utsatt tid)
- 96 av 100 av Norrtågs tåg ankom inom 15 minuter efter utsatt tid i mars 2023

Regularitet per månad

Punktlighet per månad

Utredning av priser och produkter - Justering av taxan 2023-08-01- Övergång från HVO till diesel

Utredning av priser och produkter pågår med syfte att förse Region Västerbotten med kvalitativa underlag inför kommande beslut om förändringar.

- Syfte att både leda till ett ökat resande och lägre kostnader för finansiärerna
- Utredningen omfattar både tåg och buss samt region- och tätortstrafik
- Utredning genomförd och slutrapport samt modell för beräkningar av förändringar av taxan är levererad
- Modellen bygger på för att simulera hur olika förändringar av taxenivå, förändringar mellan olika resandekategorier och avstånd etcetera, kan påverka resandet och intäkterna i Västerbotten. Priselasticiteterna utgår från data för Västerbotten.
- Länstrafiken har även studerat hur det förändrade resandet till följd av pandemin har påverkat intäkterna för olika resandekategorier, reslängder och produktkategorier

Ärende om justering av taxan för regiontrafiken från och med 2023-01-01 genomförd förnyat förslag till justering från och med 2023-08-01

Enligt beslutad modell skulle prisuppräknningen vara 13,53 %. Efter dialog beslutad fullmäktige att justera taxan med 5 %

Förslag om ytterligare justering av taxan från och med 2023-08-01. Beslut i regionfullmäktige 2023-06-20—21

- Förslag utarbetat utifrån genomförd utredning.
- Förankringsprocess med länets kommuner genomförd

Förslag om övergång från HVO till diesel

- För att dämpa kostnadsutvecklingen för kollektivtrafiken har förslag om övergång från HVO till diesel i de trafikavtal som finansieras av region Västerbotten utarbetats
- Föremål för politiskt beslut
- Tid mellan beslut och effekt är sex månader enligt trafikavtalen.
- Ärendet behandlas av Regionala utvecklingsnämnden 2023-05-23, regionstyrelsen 2023-06-02, regionfullmäktige 2023-06-20--21